

Sofia Zouagui, 30 år, går kandidatkursen i Medie- och kommunikationsvetenskap på JMK, Journalisthögskolan i Stockholm. Nu skriver hon en C-uppsats om nyhetsförmedlingen kring Israel-Palestinakonflikten med bojkotten av det demokratiska valet som utgångspunkt.

Journalisten - länken mellan folket och den styrande makten?

Palestinafrågan är mycket viktig för mig inte minst för min egen identitet som arab, men också för att det finns en orättvisa som inte får det utrymme som den förtjänar i den svenska nyhetsförmedlingen. I medierna diskuteras konflikter och folkmord som har uppkommit efter det att Israel utropades som stat, samtidigt som parollen ”aldrig mer ska detta få ske” nämns i samma andetag. Men parallellt med alla dessa katastrofer har situationen i Palestina bara blivit värre och värre. Att ockupationen av Palestina inte får sitt ”rätta” utrymme i medierna är för mig som blivande journalist ofattbart, vilket också är anledningen till att jag nu har valt att skriva en uppsats om nyhetsförmedlingen om Israel-Palestinakonflikten, med bojkotten av det demokratiska valet som utgångspunkt. Här är ett litet smakprov på min kommande uppsats.

Bojkotten av Hamas efter att de vunnit det palestinska parlamentsvalet är särskilt intressant då eftermälet tydliggör den dubbelmoral som råder i västerländsk politik och tyvärr också i merparten av västerländsk media. Det jag har saknat och fortfarande saknar är en diskussion om just journalistens roll i ett demokratiskt samhälle, att han/hon här ska arbeta för demokrati. Att bojkotten inte har kritiserats hårt i svensk media gör mig orolig och jag fruktar faktiskt för den framtida journalistikens integritet om en sådan händelse kan/får passera obemärkt.

Journalister och andra medieaktörer är samhällets främsta opinionsbildare och ska därför också vara pedagogiska i sättet att presentera sitt journalistiska arbete. För att en journalist ska fungera som länken mellan den enskilde medborgaren och de makter som styr i ett samhälle, måste makthavarna granskas för att på så sätt kunna trygga medborgaren.

Detta menar också PGS ordförande Per Gahrton som jag hade nöjet att få träffa på Palestinagruppernas kongress i slutet av april, vi talade om nyhetsförmedlingen om Israel-Palestinakonflikten:

– Många av Mellanösternkorrespondenterna bor i israeliska områden. En journalist ska väl ändå leva i den verklighet som han/hon ska beskriva. Om en journalist ska rapportera om en konflikt måste det finnas en förståelse för vem som förtrycker och vem som förtrycks. Detta saknas helt i större delen av nyhetsförmedlingen om konflikten och inte minst på ledarsidorna. Här menar de flesta av ledarskribenterna att konflikten handlar om Israels rätt att existera. Detta stämmer inte alls. Det handlar om det palestinska folkets rätt att existera.

Men hur ska samspelet mellan journalisten och medborgaren se ut för att kunna vara ”objektiv”?

Jörgen Westerstahl har skrivit boken *Objektiv nyhetsförmedling* (1972). Där går han igenom kriterier för en ”objektiv nyhetsförmedling” och vilka effekter detta har på kvaliteten samt journalistens demokratisyfte. Han menar att detta är möjligt om journalisten uppfyller vissa krav: en journalist bör vara objektiv/balanserad i sin produktion av nyhetsförmedling för att bäst kunna fungera som länken mellan folket och den styrande makten. Journalisten ska alltså bistå medborgaren med information så att denne i sin tur ska kunna fatta ett beslut. Finns inte denna aspekt med i det journalistiska arbetet berövas medborgaren sin grundläggande demokratiska rättighet.

Denna princip kallas också för medborgarprincipen. Jesper Strömbeck skriver i *Gäster hos verkligheten* (2001) bland annat om just detta. Han menar vidare att det finns ett så kallat ”uppifrånsperspektiv i det att medierna åläggs uppgiften att förse snarare än tillhandahålla information” samt att medierna är beroende av den styrande makten eller rättare sagt ett demokratiskt styrelseskick. Samtidigt är demokratin beroende av medierna för den fria åsiktsbildningens skull.

Möjligheterna för medier att verka självständigt för objektivitetens skull kan ifrågasättas eller granskas. Hur långt

Många Mellanösternkorrespondenter bor i israeliska områden, säger Per Gahrton och menar att fler borde röra sig i den verklighet som de rapporterar om. Här är en journalist som rapporterar direkt från en husrivning i Östra Jerusalem. Foto: Anna Wester

kan eller vågar en medieorganisation gå för att granska den styrande makten utan några som helst repressalier?

Om nu medierna ska kunna vara länken mellan de styrande och medborgarna behövs ytterligare alternativ. Tack vare teknikens framgångar har det blivit lättare att förmedla information och sprida den, vilket är ett stort plus för demokratin men ett minus för de journalistiska principerna. Här blir källkritiken svår att granska då källor för information inte alltid framkommer tydligt. Det blir istället en fråga om hur pass trovärdig en sådan information kan vara. Det behövs även en viss kunskap från medborgarens sida för att kunna hantera dessa så kallade medieprodukter och den nya tekniken, vilket varierar bland folkgrupper och klasser.

Per Gahrton berättade också att han har känt av ett ”stopp” inom svensk media, gällande påverkansarbete för Palestina. Det har till exempel blivit allt svårare att få artiklar publicerade, vilket kan tyckas vara anmärkningsvärt då det finns ett sånt underskott av nyanserad nyhetsförmedling och allmän information kring Palestinafrågan.

Onekligen är det så att mycket försiggår bakom kulisserna. Ägarstrukturerna i medieindustrin centraliseras alltmer. Detta är något som allmänheten måste bli uppmärksam på och som borde tydliggöras mer. Det mesta som skrivs och visas på tv måste gå igenom vissa led innan slutprodukten trycks/visas och hur pass mycket inflytande en mediekoncern har kan variera. Jag skulle vilja gå så långt som att påstå att de kan blanda sig i det redaktionella arbetet på en medieredaktion. De kan också påverka genom sin makt att utse ansvarig utgivare och chefredaktör. Denna aspekt är minst lika viktig som

objektivitetsprincipen men diskuteras sällan inom kommersiell media, vilket i och för sig inte är så konstigt. Att detta sedan diskuteras mer i alternativ media riskerar att ge kritiken en alternativ stämpel.

Ökad kunskap om hur de stora medieaktörerna fungerar, samt fler oberoende mediekanaler, blir tillsammans en hjälp för medborgare i ett demokratiskt samhälle att förhålla sig till nyhetsförmedlingen. För att en medborgare ska kunna ta ett beslut (utnyttja sina demokratiska rättigheter) måste all information komma upp till ytan. Medborgaren måste få veta exakt varifrån medieprodukten kommer, detta inkluderar både den källkritiska aspekten samt ägarstrukturer. Detta är särskilt viktigt i konfliktrapportering, såsom Israel-Palestinakonflikten. Mitt intryck efter att jag börjat studera nyhetsrapporteringen, är att majoriteten av ”den dagliga” rapporteringen av konflikten mest består av notiser från TT och andra nyhetsbyråer, och därmed saknas det oftast en riktig bakgrundsbeskrivning. Den kommer i och för sig fram i ledarna, men som också Per Gahrton påpekade, då otroligt onyanserat och rent ut sagt felaktig.

Sofia Zouagui

Källor:

Strömbäck, Jesper (2001) Gäster hos verkligheten, En studie av journalistik, demokrati och politisk misstro, (dils) Eslöv: B Östlings bokförlag. Symposium

Westerståhl, Jörgen (1972) Objektiv nyhetsförmedling, Läromedelsförlagen Stockholm, Göteborg, Lund